

Stipendieresa till Tanzania för att studera Femina HIP år 2011

Jag vill framföra mitt stora tack för stipendiet som möjliggjorde resan till Tanzania för att studera organisationen Femina HIP – Health Information Project. Organisationen är framgångsrik i att bedriva sexualupplysning och är idag Tanzanias största multimediaplattform och når tio miljoner människor. Parallellt med sexualupplysning och genderfrågor pågår ett gediget folkbildningsarbete i demokrati och mänskliga rättigheter, viktigt i ett ungt land, där ett civilt samhälle formas.

Första gången jag fick upp ögonen för Femina HIP var på Tällberg forum i Dalarna där jag deltog sommaren 2009. Organisationen var involverad i Rework the world, ett projekt som handlade om att ge unga människor i världen gröna jobb. Minou Fuglesang och Amabilis Bamatula från Femina HIP berättade om sitt arbete att nå ut till de unga via olika mediakanaler. Där började det. Vi höll kontakt.

Jag flög Ethiopian Airlines via Addis Abeba till Dar es Salaam i januari 2011 för att hinna fram till öppnandet av Femina HIPs årliga skolkonferens, vilket skulle ge mig en perfekt ingång och orientering i organisationens arbete.

Jag var med under tre dagar då ett hundratal gymnasister och deras lärare samlades på hotell Belinda i norra Dar es Salaam. Deltagarna kom resande från olika hörn av det stora landet, de flesta hade aldrig varit i huvudstaden förut. Hettan var fuktig och tryckande men inne i hotellets svala konferenssal satt förväntansfulla skolungdomar, klädda i t-shirts där det stod Femina HIP på ryggen och Ruka Juu på bröstet.

Temat för konferensen var Ruka Juu. Det betyder ”Hoppa upp” på swahili och var namnet på en reality show på TV, som Femina HIP låg bakom och som visades våren 2011. ”Hoppa upp och bygg ert liv”, löd en slogan. I den tävlade sex unga entreprenörer om en summa pengar och tanken var att de samtidigt skulle inspirera landets ungdomar att ta tag i sina liv och inte passivt vänta på jobb.

De tävlande skulle bli förebilder och programmen en sorts utbildning. I Tanzania är 65 procent av befolkningen under 25 år. En miljon slutar skolan varje år, men till dem finns inga jobb, vilket ungdomarna inte blivit upplysta om. Under skolkonferensen var ekonomi därför huvudämnet för diskussion i olika fokusgrupper, med utgångspunkt i tidningen Femas temanummer.

Det har funnits ett klart uttalat behov från ungdomarna: ”Hjälp oss, skriv om ekonomi och sparande, gör program om hur vi kan tjäna pengar”, står det i sms, mejl och brev som kommit till redaktionen. Minou Fuglesang, vd för Femina Hip och dess grundare förklarar: ”Vi var tvungna att göra något. Vi får ett stort gensvar genom våra tidningar Fema och SiMchezol och genom Fema TV Talk Show och Pilika radio och via vår interaktiva websida, Chezalama”

Jag gjorde en mängd intervjuer med skolungdomarna, också med lärarna. Det var rörande att se vad Femina HIP betytt. Runtom i det stora landet Tanzania har det bildats Fema-klubbar, 621 stycken med mellan fem och upp till 600 medlemmar. Klubbarna bygger upp en egen ekonomi, väljer ordförande, kassör och ordnar olika aktiviteter för att få in pengar, de odlar, har höns eller programverksamhet. De för diskussioner om könsroller och ämnen som berör sex. Men också annat. Vad innebär det att vara en medborgare? Vilka rättigheter och skyldigheter för det med sig? Femaklubbarna har blivit en ungdomsrörelse med folkbildningsfokus. En livsstil.

På Femina HIPs kontor inne i Dar Es Salaam jobbar drygt 30 människor, jag intervjuade olika personer, satt med vid möten, letade i bildarkiv, satte mig in i olika kampanjer. Intervjuade bl a Minou Fuglesang om bakgrund, historia, strategier och fundraisingarbete, liksom Amabilis Bamatula, kreativ chef på Femina HIP och populär programledare på tv-showerna: ”Vi på Femina HIP blir förebilder. Vi får ett enormt gensvar. Alla vill tillhöra Femina HIP family.”

Jag fick se hur tidningen Fema växte fram, en kvartalstidskrift i fyrfärg, på både engelska och swahili, som distribueras gratis till 75 procent av Tanzanias gymnasieskolor. Jag besökte en skola, där lokalerna var påvra och utan dekoration. När Fema kom slogs ungdomarna om att få läsa, varje ex läses av 15 personer. Minst. De utgör också stoff för diskussioner i Fema-klubbarna och lärare stöder sig på tidningen i skolarbetet.

Genom Femina HIPs publikationer har de unga fått en röst och blir hörda, något som är helt nytt i Tanzania. Genderspekten är genomgående och medveten. Flickor och pojkar kommer till tals lika mycket. Det ska synas att flickor är lika viktiga och kapabla som pojkarna.

Varje nummer har ett tema. Ett sådant är t ex kampanjen mot fatakis, sugerdaddies, ”fula gubbar”. Unga fattiga flickor blir lätt offer för uppvaktande äldre män. Fema-artikeln syfte är att avskräcka och tydliggöra ett vanligt problem. Tonen i texten har en klart uppmanande karaktär. Retoriken låter såhär: Fatakis finns överallt. Se till att inte gå ensam. Du är inte till salu. Undvik frestelser i form av gåvor. Du kan bli gravid.

Blir en flicka gravid måste hon lämna skolan. Antalet flickor som sparkas ut från skolan har ökat drastiskt, ungefär fyrausen om året är en siffra som cirkulerar. Oönskade graviditeter är ett stort problem som Femina HIP lyft fram. Liksom abort. Under rubriken ”Grymma konsekvenser” läser jag att mödrar säger till sina flickor att inte bli gravida, men de förklarar inte hur det går till. Abort är tabu, men tidningen hjälper till att i alla fall ta upp en diskussion. Aborter sker på livsfarliga sätt. Det händer att flickor blöder till döds.

Budskapet om fatakis går samtidigt ut i tidningarna Fema och SiMschezol, radio Pilik och Fema TV Talk Show och är ett exempel på hur Femina HIP arbetar på flera fronter samtidigt. En sådan samordning ger ett större genomslag.

Femina HIP startade med att informera om HIV/Aids. Jag tittade på film med ungdomarna på skolkonferensen. Kampanjen OneLove handlar om att bara ha en partner, inte flera. (Mcp – multiple concurrent partnership). Kampanjen tar upp sexuella rättigheter och HIV/AIDS i tio länder i södra Afrika. En film handlar om flickan från landet, som kommer till storstaden för att studera, men lockas av utelivet, hänger på coola klubbar, blir uppbyggd av en medelålders affärsman, har sex med honom och har samtidigt ett förhållande med en kille. Det kommer fram att affärsmannen är HIV-positiv. Flickan blir en i en kedja, det slutar med att allt går åt helvete.

De tio filmerna sänds inom ramen för Fema TV Talk Show. Där sitter det kända och populära paret Bwana Ishi och Tuli som presentatörer, småpratar och nojsar bland mjuka kuddar i en soffa formad som en stor röd mun.

En uppriktig kommunikation är en viktig strategi för att förhindra HIV. Rädslan att bli smittad går som en löpeld genom samhället, likaså fasan för att testa sig. I en kampanj har Femina HIP lyft fram hur HIV-positiva människor kan leva ett gott liv om de tar sina mediciner. Ingen tror att det är möjligt.

Jag var med flera dagar under tv-inspelningen av realityshowen Ruka Juu, träffade entreprenörerna som kommit för den slutliga inspelningsveckan. Hårfrisören, skraddaren, läskedrycksförsäljare och de andra. De fick gå igenom olika prover i studion. Serien sändes under tio veckor på TV och tittarna fick sms-rösta fram sin favorit.

Amabilis Bamatula var programledare: Vi på Femina HIP blir förebilder. Vi får ett enormt gensvar. Alla vill tillhöra Femina HIP family.

Många kända artister medverkar på olika sätt i Femina HIPs arbete. Jag träffade den populära artisten Mrischo Mpoti som sjunger om Mama Siwema, vars dotter brann inne när hon somnat över läxböckerna, en fotogenlampa välte över sängen när hon läste läxor. Det handlar om Femina HIP.s kampanj för sollampor. Förutom böcker och pennor ska skolelever ha säkert ljus. Två procent landsbygden har elektricitet.

Fakta om Femina HIP.

Femina HIP (Health Information Project), bildat 1999 av Minou Fuglesang, är en ungdomsrörelse med folkbildningsfokus, inspirerad av RFSU:s sexualupplysning. När 10 miljoner människor med sitt sociala budskap. Målgrupp 15-25 åringar.

FEMA (FE=female, MA=male) kvartalstidskrift på swahili och engelska som trycks i 180 000 exemplar. Distribueras gratis till 75 procent av Tanzanias gymnasieskolor, spridda över hela landet. Distribueras även till 300 partnerorganisationer.

FEMA-klubbar. 640 stycken med mellan fem och 60 medlemmar. Tanzania är ett ungt land. Vad innebär det att vara en medborgare? Vilka rättigheter och skyldigheter för det med sig? Klubbarna bygger på volontärverksamhet, bygger upp egen ekonomi, väljer ordförande, kassör osv.

SiMchezol! (Inget Skämt!) Tidning som ges ut sex gånger per år, på swahili. Målet är att nå de unga som ej går i skolan. Distribueras till 600 partners.

Fema TV Talk Show. 30 min TV varje vecka. Bjuder in ungdomar, experter, kändisar och politiker för att diskutera sociala frågor. Allt oftare producerad i fält. I soffan sitter Bwana Ishi, populär komiker och Tuli och pratar relationer, gender och sex, på ett helt nytt sätt för Tanzania. Ruka Juu ingår i Fema TV Talk Show. Tio program à 60 minuter.

Pilika Pilika radio show. Varje vecka. En radiosåpa om sex och samlevnad, HIV/AIDS prevention och demokrati.

Chezalama.com – en interaktiv webbsida.

Speak Up! Sms -projekt. Nytt för i år. Ungdomarna får en plattform att göra sin röst hörd via sms. Många sms publiceras på Chezalama.com

Dessutom driver man ett flertal kampanjer, kring ungas hälsa och relationer, samt ungt entreprenörskap.

Sammanfattningsvis

Femina HIP är ett mycket lyckat exempel på bistånd. Jag hoppas det framgått av den här rapporten. Sida har stött projektet sedan starten och är fortfarande huvudfinansiär. Andra är Danida, USAid, Swiss Aid, Norad, Dutch Aid och UNAids.

Det var två mycket intensiva lärorika veckor proppade med information. Resan har i högsta grad bidragit till en ökad kunskap om Tanzania. Genom ett sådant här projekt får man möjlighet att se landet inifrån, en möjlighet till djupdykning. Jag har fortlöpande kontakt med Femina HIP via Minou Fuglesang och håller mig uppdaterad om pågående projekt och kampanjer. Jag har alltid haft ett stort intresse för utvecklingsfrågor och internationellt utvecklingsarbete och har genom tidigare resor fått förmånen att även följa projekt i andra länder.

Resan resulterade i artiklar

Omvärlden nr 4/2011. Idol för småföretagare i Tanzania
 LO-tidningen 24 maj 2011. Till läslampans lov
 Ottar/RFSU 2/2011 Förmanande förebilder
 Ottar/RFSU, en intervju med vd för Femina HIP, Minou Fuglesang är fortfarande opublicerad, den kommer under våren.

Se även min hemsida www.ingelabendt.se

Återigen STORT TACK för ekonomiskt bidrag till en enormt inspirerande resa, som gav mersmak och lust att återvända!!!

INGELA BENDT
 Havregatan 13, 118 59 Stockholm

Fakta om Femina HIP.

Femina HIP (Health Information Project), bildat 1999 av Minou Fuglesang, är en ungdomsrörelse med folkbildningsfokus, inspirerad av RFSU:s sexualupplysning. När 10 miljoner människor med sitt sociala budskap. Målgrupp 15-25 åringar.

FEMA (FE=female, MA=male) kvartalstidskrift på swahili och engelska som trycks i 180 000 exemplar. Distribueras gratis till 75 procent av Tanzanias gymnasieskolor, spridda över hela landet. Distribueras även till 300 partnerorganisationer.

FEMA-klubbar. 640 stycken med mellan fem och 60 medlemmar. Tanzania är ett ungt land. Vad innebär det att vara en medborgare? Vilka rättigheter och skyldigheter för det med sig? Klubbarna bygger på volontärverksamhet, bygger upp egen ekonomi, väljer ordförande, kassör osv.

SiMchezo! (Inget Skämt!) Tidning som ges ut sex gånger per år, på swahili. Målet är att nå de unga som ej går i skolan. Distribueras till 600 partners.

Fema TV Talk Show. 30 min TV varje vecka. Bjuder in ungdomar, experter, kändisar och politiker för att diskutera sociala frågor. Allt oftare producerad i fält. I soffan sitter Bwana Ishi, populär komiker och Tuli och pratar relationer, gender och sex, på ett helt nytt sätt för Tanzania. Ruka Juu ingår i Fema TV Talk Show. Tio program à 60 minuter.

Pilika Pilika radio show. Varje vecka. En radiosåpa om sex och samlevnad, HIV/AIDS prevention och demokrati.

Chezalama.com – en interaktiv webbsida.

Speak Up! Sms -projekt. Nytt för i år. Ungdomarna får en plattform att göra sin röst hörd via sms. Många sms publiceras på Chezalama.com

Dessutom driver man ett flertal kampanjer, kring ungas hälsa och relationer, samt ungt entreprenörskap.